

PRIPREMA DECE ZA POLAZAK U ŠKOLU

Predavanje br.1

Припремни предшколски програм

- Припремни предшколски програм је постао обавезан почев од школске 2006/07. године.
- Према одредби члана 85 Закона о основама система образовања и васпитања (“Службени гласник РС” 62/03, 64/03, 58/04 и 62/04) припремни предшколски програм остварује се као програм припреме за полазак у основну школу у оквиру предшколског васпитања и образовања.

П П П

- У години пред полазак у школу, остваривање програма траје четири сата дневно, најмање шест месеци.
- Припремни предшколски програм је део обавезног образовања и васпитања у деветогодишњем трајању.
- Чланом 89. истог закона дефинисан је **упис деце** старости од пет и по до шест и по година у дечји вртић, односно основну школу, ради похађања припремног предшколског програма.

П П П

- Прописана је обавеза дечјег вртића, **чији је оснивач јединица локалне самоуправе, односно основне школе, чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, да упишу дете ради похађања припремног предшколског програма. То конкретно значи да приватни дечји вртићи неће моћи да организују остваривање припремног предшколског програма**

П П П

- За упис деце у припремни предшколски програм родитељ треба да приложи доказ о здравственом прегледу детета и извод из матичне књиге рођених.
- Похађање програма је бесплатно и родитељ има право да изабере дечји вртић, односно основну школу, у коју ће да упише дете.

П П П

Остваривање припремног предшколског програма

- Време (датум почетка и завршетка) остваривања припремног предшколског програма утврђује се **годишњим програмом рада** дечјег вртића, односно основне школе која остварује припремни предшколски програм.
- Васпитно-образовни рад са децом у години пред полазак у школу остварује васпитач.

П П П

- Нацртом закона о предшколском васпитању и образовању прописане су обавезе за родитеље, дечји вртић, односно основну школу која остварује припремни предшколски програм и јединицу локалне самоуправе у остваривању припремног предшколског програма.

П П П

- **Програм припреме за полазак у школу,** као део предшколског програма, припремају стручни органи дечјег вртића, односно основне школе која остварује предшколски програм у складу са Општим основама предшколског програма.

п п п

- Припрема Општих основа предшколског програма је поверена је Заводу за унапређивање образовања и васпитања, у складу са чл. 20 Закона о основама система образовања и васпитања, а њихово доношење је у надлежности Националног просветног савета (чл. 12). Опште основе предшколског програма су утемељене на постојећим Основама програма предшколског васпитања и образовања деце узраста од три до седам година.

П П П

Организација васпитно-образовног рада

- Припремни предшколски програм се реализује у просторијама дечјег вртића, основне школе и другим просторима који испуњавају услове за рад са децом предшколског узраста.
- Оптимално време за реализацију припремног предшколског програма јесте у преподневним сатима.

П П П

Имајући у виду дугогодишње позитивно искуство дечјих вртића у реализацији програма припреме за полазак у школу, располагање одговарајућим кадром, посебно прилагођене и опремљене просторе за рад са децом предшколског узраста, потребу великог броја породица за целодневним боравком, препорука је да се организација припремног предшколског програма превасходно повери дечјим вртићима.

П П П

- Према Нацрту закона о предшколском васпитању и образовању, број деце која се уписују у припремну васпитну групу јесте 26. Имајући у виду обавезност припремног предшколског програма за сву децу у години пред полазак у школу, минималан број деце за организовање васпитне групе одређиваће се на основу сагледавања специфичних услова на терену.

П П П

- **Специфични услови су:** мали број деце, велика разуђеност и неприступачност терена. За организовање васпитне групе у специфичним условима потребно је доставити образложење, на основу којег Министарство просвете врши процену и даје сагласност.
- **Минималан број деце за организовање васпитне групе - 5.**

П П П

- Уколико не постоје могућности за организовање васпитне групе у месту пребивалишта детета, **потребно је обезбедити превоз** до најближег вртића или основне школе у којој се остварује припремни предшколски програм.
- Уколико је неприступачан терен и не постоји могућност организовања превоза за децу, а број деце је испод 5, препорука је да се деца укључе у рад школе, у неподељена одељења.

П П П

Педагошка норма васпитача

- Педагошка норма васпитача у оквиру недељног пуног радног времена износи 30 сати непосредног рада са децом.
- Имајући у виду дужину трајања припремног предшколског програма (4 сата), васпитач у припремним групама остварује 20 сати непосредног рада са децом.

П П П

- Структуру и распоред обавеза васпитача у оквиру четрдесеточасовне радне недеље утврђује дечји вртић својим годишњим програмом рада у складу са чл. 125. Закона о основама система образовања и васпитања. То конкретно значи да се решењем директора дечјег вртића, односно основне школе која остварује предшколски програм, утврђују преостале обавезе до пуног радног времена (40-часовна радна недеља).

П П П

Финансирање

- У буџету Републике обезбеђују се средства за остваривање припремног предшколског програма у трајању од четири сата дневно (чл. 142, став 1).
- Према члану 89. Закона о основама система образовања и васпитања, похађање овог програма је **бесплатно**.

- POLAZIŠTA PROGRAMA VASPITNO –
OBRAZOVNOG RADA
- CILJ PREDŠKOLSKOG VASPITANJA I
OBRAZOVANJA
- SFERE RAZVOJA, VASPITANJA I UČENJA
PREDŠKOLSKOG DETETA
- INOVIRANA KONCEPCIJA VRTIĆA

- POLAZIŠTA PROGRAMA VASPITNO – OBRAZOVNOG RADA

Priprema dece za školu
tema aktuelna za :

- ❖ Teoretičare razvojne psihologije
- ❖ Predškolske pedagoge
- ❖ Praktičare: vaspitače, učitelje, pedagoge i psihologe;
- ❖ Dete ili učenika - sa stanovišta kontinuiteta njegovog razvoja
- ❖ Za vrtiće – sagledavanje mogućnosti da se unutar **pojedinačnih projekata** razvije različitost u izboru sadržaja i oblika rada sa decom predškolskog uzrasta

ASPEKTI RAZVOJA DETETA PUTEM POJEDINAČNIH PROJEKATA

- ✓ Socio- emocionalni razvoj s posebnim akcentom na podsticanje dečjeg samopoštovanja
- ✓ Razvoj govora, govornog stvaralaštva i komunikacije
- ✓ Uvođenje deteta u svet slova i pisanu reč
- ✓ Otkrivanje fizičke stvarnosti (istraživačke igre)
- ✓ Matematički pojmovi
- ✓ Razvoj kreativnosti
- ✓ Saradnja sa porodicom i lokalnom zajednicom u cilju stvaranja vrtića "*po meri deteta*"

CILJEVI PRIMENE PPP PUTEM PROJEKATA

- Permanentno osavremenjavanje vaspitno – obrazovnog rada sa predškolskom decom
- Napuštanje skolarizacije (drilovi u pisanju, čitanju)
- Usaglašavanje i postizanje jedinstvenih stavova vaspitača i roditelja u primeni pravilnih postupaka i načina rada na pripremi dece za polazak u školu
- Značaj korišćenja životnih situacija u kojima odrasta dete i igre kao posebnog oblika učenja – pripremanja dece za polazak u školu

SAVREMENA OBRAZOVNA INTERVENCIJA PPP- a

- Bazirana na :
 - ❖ Savremenim praktičnim i teorijskim dostignućima predškolske pedagogije i psihologije
 - ✓ Novih shvatanja o učenju kao procesu izgrađivanja znanja putem aktivnih metoda
 - ✓ Shvatanja igre kao posebnog oblika učenja
 - ✓ Razvojnih programa koji nisu unapred dati, već se stvaraju u procesu vaspitno – obrazovnog rada sa decom i roditeljima, tzv. “ Programi po meri deteta “
 - ✓ Mogućih orijentacionih programskih ciljeva vaspitno-obrazovnog rada, a na osnovu saznanja šta može predškolsko dete na uzrastu 5, 5 do 6,5 godina

- ❖ Novim shvatanjima o detetu kao aktivnom , interaktivnom i kreativnom biću
- ❖ Iskustvima u primeni Osnova programa u republici Srbiji kao i iskustvima drugih zemalja
- ❖ Programima predškolskog vaspitanja i obrazovanja izgrađenim na takvim pretpostavkama i iskustvima koji su koncentrisani oko tri osnovna tematska okvira:
 - ✓ **JA I SVET** (oko procesa upoznavanja okolnog fizičkog sveta) putem aktivne konstrukcije znanja o tom svetu, od strane deteta
 - ✓ **JA I DRUGI** (oko procesa izgradnje socijalnih saznanja dece kroz proces dvosmerne dinamičke interakcije u kojoj je dete aktivan partner)
 - ✓ **KO SAM JA** (proces upoznavanja samog sebe i razvoja samopoštovanja deteta putem aktivne razmene sa fizičkim i socijalnim okruženjem u kome dete živi, raste i razvija se)

POLAZIŠTA PROGRAMA VASPITNO – OBRAZOVNOG RADA

- **CILJEVI I ZADACI** POSTAVLJENI NA OSNOVU:
 - VREDNOSTI HUMANISTIČKE ORIJENTACIJE U VASPITANJU
 - PRINCIPA OTVORENOG SISTEMA UNUTAR KOGA POSTOJE:
 - *PROMENE U FILOZOFIJI VASPITAČA*
 - *NOVI DUH SLOBODE U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA*
 - *OTVORENOST PREMA PROMENAMA*
 - *OTVORENOST USTANOVE PREMA UNUTRA I PREMA SPOLJA*
 - *REDEFINISANJE CILJEVA , OBLIKA I METODA VASPITNO-OBRAZOVNOG PROGRAMA*

CILJ PREDŠKOLSKOG VASPITANJA I OBRAZOVANJA KAO POLAZIŠTE PROGRAMA

- *DOPRINOS CELOVITOM RAZVOJU DETETA PREDŠKOLSKOG UZRASTA TAKO ŠTO ĆE MU PRUŽITI USLOVE I PODSTICAJE DA RAZVIJA SVE SVOJE SPOSOBNOSTI I SVOJSTVA LIČNOSTI*
- *OPTIMALNI FIZIČKI, SOCIJALNI, EMOCIONALNI, INTELEKTUALNI I MORALNI RAZVOJ*
- *PROŠIRIVANJE SOPSTVENIH ISKUSTAVA, IZGRAĐIVANJE SAZNANJA O SEBI, O DRUGIM LJUDIMA I SVETU*

SFERE RAZVOJA, VASPITANJA I UČENJA PREDŠKOLSKOG DETETA

UPOZNAJEMO
SEBE

JA

Moje telo
Moje emocije
Moje potrebe
Moje želje
Moje obaveze
Moje sposobnosti
Moje moći
Moja čula
Moji ukusi
Moje misli
Moja mašta
Moji talenti

OTKRITI SEBE

ODGOVORITI
NA SVOJE
POTREBE

UPOZNAJEMO
DRUGE
JA I
DRUGI

- PORODICA
- VRTIĆ
- MOJ GRAD
- ODRASLI I
NJIHOVA
ZANIMANJA
- MORALNE
NORME
- PRAVILA
PONAŠANJA
- TUĐE POTREBE
- KOMUNIKACIJA
- SARADNJA I
KOOPERACIJA

POSTATI
SVESTAN
DRUŠTVENIH I
KULTURNIH
VREDNOSTI
OSPOSOBITI SE
ZA ODNOS SA
DRUGIMA

STUPAMO U
KONTAKT S
OKOLINOM

JA I SVET oko
mene

- Živi i neživi svet
- Otkrivanje i upoznavanje svojstava i oblika predmeta i pojava:
 - Prirodnih
 - Toplotnih
 - Mehaničkih
 - Svetlosnih
 - Zvučnih
 - Fizičkih
 - Hemijskih
 - Meteoroloških
 - Geografski pojmovi
 - Ekologija
 - Saobraćaj

USVOJITI
ZNAČAJNE
INFORMACIJE

OSPOSOBITI SE
ZA
DEJSTVOVANJE
NA ONO ŠTO
NAS OKRUŽUJE

INOVIRANA KONCEPCIJA VRTIĆA

- OTVORENOST VRTIĆA PREMA UNUTRA I SPOLJA
- VRTIĆ KONCIPIRAN KAO DEO ŠIRE DRUŠTVENE SREDINE, A NE KAO NJEN IZOLOVANI ELEMENT
- ORIJENTACIJA NA DETE:
 - SHVATANJA O DETETU
 - SHVATANJA O IGRI
 - SHVATANJA O UČENJU
 - AKTIVNE METODE
 - OBLICI RADA
 - PROSTOR U FUNKCIJI UČENJA DETETA
 - ATMOSFERA
 - UPOZNAVANJE INTERESOVANJA DECE
- PODSETNIK ZA PRAĆENJE ULOGA DECE U TOKU AKTIVNOSTI

- ATMOSFERA
- UPOZNAVANJE INTERESOVANJA DECE
- PODSETNIK ZA PRAĆENJE ULOGA DECE U TOKU AKTIVNOSTI
 - RITAM ŽIVLJENJA DECE
 - UKLJUČIVANJE RODITELJA I LOKALNE ZAJEDNICE
 - PROGRAMIRANJE
 - EVALUACIJA
 - ULOGE VASPITAČA

SHVATANJA O DETETU

- *DETE JE AKTIVNO BIĆE*
 - ✓ Inicijativno u spontanim istraživačkim aktivnostima
 - ✓ Eksplorativnim ponašanjima
 - ✓ Aktivno u igri
 - ✓ Ima potrebu da bude ono što jeste, da raste i da se razvija
 - ✓ Dete je vrednost samo po sebi
 - ✓ Nosilac pozitivne razvojne potencijale
 - ✓ Samo je činilac sopstvenog razvoja, socijalizacija i vaspitanja

- **DETE JE INTERAKTIVNO BIĆE**

- ✓ Aktivan partner u socijalnim interakcijama
- ✓ Socijalno biće za čije formiranje su neophodni **SOCIJALNA SREDINA I SOCIJALNA INTERAKCIJA I KULTURA**
- ✓ Interakcija deteta ima različite oblike:
 - Saradnja kroz zajedničke oblike
 - Komplementarno delovanje, opoziciju
 - Konflikte i partnerstvo

- **DETE JE KREATIVNO BIĆE**

- ✓ Kreira sopstvena znanja sticanjem iskustva u interakcijama sa svetom koji ga okružuje
- ✓ Igre stvaranja podstiču dečju fantaziju
- ✓ Omogućavaju svesnu ili nesvesnu projekciju vlastitog problema i isprobavanje različitih mogućnosti tog problema

SHVATANJA O IGRI

ZA DETE JE IGRA :

- Način izražavanja i specifičan oblik učenja
- Prva manifestacija sposobnosti deteta da sopstveno iskustvo pretvori u nešto zamišljeno i da svoju svest upotrebi na nov, jedinstven, stvaralački način
- Odnosi se na one delove stvarnosti koji su od najvećeg interesa za dete
- Ima sopstvenu motivaciju, omogućava slobodan izbor i odluku, a istovremeno zahteva od deteta da se povinuje pravilima igranja
- Za slobodnu i spontanu igru dete treba da ima dovoljno doživljaja, iskustva, znanja, dobrih indirektnih uzora, vreme , prostor, materijale i priliku da nađe partnera za igru

Igru karakterišu:

- Dobrovoljnost
- Sloboda
- Spontanost
- Imaginativnost
- Izražajnost
- Divergentnost
- Zadovoljstvo
- Autotaličnost (svrha je u njoj samoj , važna je samo delatnost igranja a ne njeni rezultata)

SHVATANJA O UČENJU

- Dete ima urođenu motivaciju da uči i saznaje
- Ima potrebu da razume sebe i svet oko sebe
- Uči kada za to ima lični razlog i kada ono što uči za njega ima značenje
- Učenje je proces izgrađivanja, konstruisanja znanja putem aktivnih metoda : posmatranjem, istraživanjem, eksperimentisanjem, manipulisanjem, igranjem uloga, upoređivanjem, rešavanjem problema, interakcijom i kooperacijom
- Biće spremno da uči ako ima mogućnost da deluje, misli i izražava se u skladu sa svojim trenutnim moćima, ako je prihvaćeno i uvaženo

- Svako dete uči i razvija se sopstvenim tempom
- Učenje deteta treba da bude spontano i nenametljivo
- Potrebno je permanentno oslušivati šta dete želi i naučiti slediti njegova interesovanja, potrebe i trenutne psiho- fizičke moći

AKTIVNE METODE UČENJA

- ✓ Posmatranje, istraživanje, manipulisanje, eksperimentisanje, upoređivanje, postavljanje hipoteza, putem otkrića, stvaralačkog učenja i složenijih aktivnosti prilagođenih detetu, kroz interaktivno i kooperativno učenje, kroz interakciju i komunikaciju na relacijama dete – dete i dete - odrasli

OBLICI RADA

- ❖ INDIVIDUALIZACIJA VASPITNOG PROCESA
- ❖ razvijanje autonomije
- ❖ socio – emocionalne kompetencije
- ❖ kompetencije u sposobnosti opažanja, mišljenja i sticanja znanja
- ❖ Sve navedeno upućuje na dominirajuće oblike rada- rad u malim grupama, individualni, rad u paru i frontalni oblik

PROSTOR U FUNKCIJI UČENJA DETETA

- Prostor struktuiran kao otvoren zbog mogućnosti međusobne interakcije i komunikacije među decom i odraslima
- Fleksibilan, podsticajani individualizovan
- Formiran kroz Centre interesovanja
- Radionice
- Igraonice
- Obogaćeni prostori pregradama, prostirkama, jastučićima, laganim dašticama, kutijama različitih veličina, klupicama, pozornicom lutaka, ogledalima
- Oprema fleksibilna, pokretljiva, didaktički materijal sav na dohvat ruke deci

ATMOSFERA

- Opštu atmosferu u grupi treba procenjivati sa aspekta stepena emocionalne živahnosti deteta
- Radosna, konfliktna ili neutralna
- Adekvatna je pozitivna socio- emocionalna klima
- Topla emocionalna atmosfera uzajamnog prihvatanja
- Razumevanja
- Poštovanja i uvažavanja
- Partnerski odnos na relaciji dete – vaspitač

UPOZNAVANJE INTERESOVANJA DECE

- Otvaramo sebi prostor da pomoću sadržaja koji su deci bliski i zanimljivi podstičemo i usmeravamo njihov dalji rast i razvoj
- Deca lakše prihvataju sve uticaje iz socijalne i prirodne sredine ako su im prezentovani na njima prihvatljiv način
- Dečija interesovanja nisu data po sebi, ne nastaju samostalno već su određena uticajima koje dete prima iz svog okruženja
- Potrebna je bogata i stimulativna, bliskoćšu i toplinom prožeta sredina
- Što je veći opseg aktivnosti u kojima dete učestvuje to je **VEĆA MOGUĆNOST DA SE RAZVIJU TRAJNIJA I DUBLJA INTERESOVANJA**

PODSETNIK ZA PRAĆENJE- POSMATRANJE PONAŠANJA DECE U TOKU IGARA I AKTIVNOSTI

- INICIJATIVA – čija je ?
- DONOŠENJE ODLUKA –ko ih donosi ?
- PSIHOLOŠKI SADRŽAJ AKTIVNOSTI – koje sposobnosti se angažuju, da li su kreativne ili reproduktivne?
- PEDAGOŠKI SADRŽAJ AKTIVNOSTI –koji tip aktivnosti deca upražnjavaju?
- SAMOSTALNOST DECE TOKOM AKTIVNOSTI
- MEĐUSOBNI ODNOSI DECE TOKOM AKTIVNOSTI
- ULOGE KOJE POJEDINA DECA IMAJU U AKTIVNOSTIMA- inicijator, vođa, organizator, izvršilac, konstruktivni saradnik, kritičar, apstinent, rušilac
- PRODUKTI AKTIVNOSTI I OPŠTA ATMOSFERA U GRUPI

UKLJUČIVANJE RODITELJA I LOKALNE ZAJEDNICE

U osnovi je PARTNERSKI ODNOS u kome su RODITELJI :

- Volonteri (povremeno uključivanje)
- Izvori (znanja, novih iskustava, inicijativa)
- Inovatori (uređuju, kreiraju prostor, materijale, centre)
- Posmatrači (prate i analiziraju aktivnosti)
- Koordinator za uključivanje drugih roditelja
- Organizatori poseta svom radnom mestu
- Aktivni učesnici u pripremanju proslava u dečjem vrtiću

PROGRAMIRANJE

- Interaktivno, sukcesivno, razvojno – susretljivo
- U saglasnosti sa akterima vaspitno – obrazovnog procesa
- CIKLUS je : *posmatranje – programiranje – akcija – evaluacija*
- *Program je koherentan skup ideja dece, vaspitača i roditelja, logično proistekao iz unutrašnje motivacije dece u grupi i njihove životne sredine*
- *MERA STVARI su :*
- ✓ *Dete, njegova interesovanja, potrebe, životne situacije, životni problemi, vaspitač i njegovo umeće, roditelji, kulturna sredina i koncepcija zvaničnog programa*

EVALUACIJA

Vaspitač - kao kreator programa vaspitno – obrazovnog rada i istraživač sopstvene prakse planira ukupni rad i vaspitnu sredinu polazeći od posmatranja i razumevanja dece u posebnim uslovima; deluje u skladu sa tim planom, programom i procenjuje njegove efekte i valjanost (**evaluacija**).

EVALUACIJA – SAMOKRITIČKI OSVRT koji se odnosi na procenu programa, uloge vaspitača, uloge i aktivnosti dece, povratne reakcije dece.

- U procenjivanju programa vaspitač analizira da li je deklarisan program pretočen u konkretne korake- odnosno da li je operacionalizovan (čega ima a čega nema u konkretnom programu od onoga što je deklarirano)
- Analizira uloge vaspitača koje su dominirale a koje su odsustvovala
- Ističe uloge dece u toku aktivnosti
- Feed – back – povratne reakcije dece, šta prihvataju, šta ne

OBLICI EVALUACIJE

- ❖ Samoevaluacija
- ❖ Formativna – u toku aktivnosti
- ❖ Sumativna – po završetku aktivnosti

ULOGE VASPITAČA

VASPITAČ NAJVIŠE VASPITAVA ONIM ŠTO JESTE KAO LIČNOST
I ONIM ŠTO UME DA RADI

- KREATOR
- ISTRAŽIVAČ
- PRAKTIČAR
 - Emocionalni partner
 - Partner u pedagoškoj interakciji
 - Organizator aktivnosti dece
 - Model (obrazac) ponašanja
 - Regulator odnosa u dečijoj grupi
 - Izvor znanja i iskustava
- KRITIČAR SOPSTVENE PRAKSE

VASPITAČ – OLAKŠAVA PROCES STICANJA ZNANJA

- Vodi i stimuliše decu za učenje i stvara za njih sigurno okruženje
- Pažljivo opservira interakciju dece sa materijalima
- Priprema aktivnosti u skladu sa mogućnostima dece
- Stvara problemske situacije sa ciljem da se deca oprobaju u samostalnom rešavanju problema
- Sa decom analizira tačne i pogrešne zaključke
- Radije će reći da ne zna nego dati pogrešnu informaciju
- Partner u igri sa detetom
- Kad proceni da deca nemaju više sopstvenih ideja, pažljivo bira direkciju i uputstva
- Mora da oseti kad se treba povući kako bi omogućio deci da usmeravaju sopstveno učenje